

PAVIA

Op een 6-tal km. vóór de samenvloeiing van de Ticino met de Po ligt de oude stad Pavia. Van oorsprong is ze inderdaad pré-Romeins. Haar belang nam sterk toe naar het einde van het keizerrijk (late 5de eeuw): eerst de Gothen, later de Lombarden en nog later de Carolingers maakten er een rijkshoofdstad van. Uit die periode stammen de oudste monumenten van de stad.

In de 11de en 12de eeuw was Pavia één van de hoofdrolspelers in de strijd tussen de steden en de Keizer van het H. Roomse Rijk, en was de stad een tijd lang de evenknie van Milaan. Dat blijkt o.a. uit wat overblijft uit die periode: Pavia is één van de voornaamste centra van het Romaans in Europa. Vanaf de 14de – 15de eeuw moest Pavia echter in Milaan zijn meerdere erkennen, en kwam de stad onder het bestuur van eerst de Visconti en later de Sforza.

Vanaf de 16de eeuw onderging Pavia, samen met geheel Lombardije, het lot dat we in Vlaanderen ook gekend hebben: van de ene vreemde overheersing overgaan in een andere: eerst de Fransen, dan de

Spanjaarden, de Oostenrijkers, opnieuw de Fransen en weer de Oostenrijkers. In de bevrijdingsoorlog van het "Risorgimento" (± 1860) namen "Pavesi" het voortouw: wel 60 inwoners van de stad namen deel aan de "Tocht van de 1.000", de legendarische onderneming onder leiding van Garibaldi, die de éénmaking van het moderne Italië voorafging.

Tegenwoordig is Pavia één van die "nijvere" Noord-Italiaanse steden, die de economische ruggengraat vormen van het moderne Italië. Zij heeft een 100.000-tal inwoners, en is haar Middeleeuwse grenzen al een tijd ontgroeid. Ook de oorlogsschade - o.m. de befaamde en emblematische overdekte brug over de Ticino is minutieus heropgebouwd - is hersteld.

Er is behoorlijk wat industrie en haar Universiteit is nog steeds (op het einde van de 18de eeuw doceerde hier bijv. Volta) één van de meer bekende onderwijsinstellingen van Italië.

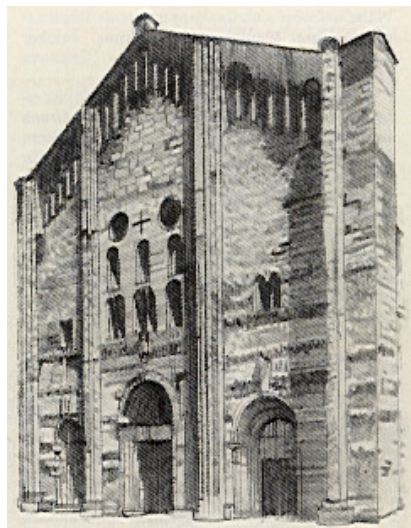
PIAZZA DELLA VITTORIA en PIAZZA DEL DUOMO.

De langwerpige Piazza della Vittoria of Piazza Grande is het centrum van de stad. Ze is omgeven door arcaden en door 14de en 15de -eeuwse huizen. Aan de zuidkant hiervan staat het **Broletto**, het oude stadhuis, in oorsprong 12°-eeuws, maar vooral getypeerd door de porticus en loggia uit de 16de eeuw. Vanop de binnenkoer, waar je de oudste delen van het bouwwerk kan zien, heb je een prachtig zicht op de absispartij van de dom, samen met de crypte het oudste en best bewaarde deel van de kerk.

De **Duomo** is één van de belangrijkste Renaissance-gebouwen in Noord-Italië. De plannen van Rocchi, Amadeo en Dolcebuono ter vervanging van de oude Romaanse kathedraal werden

gereviseerd door Bramante en Da Vinci! Maar de bouwgeschiedenis is een lange lijdensweg geweest. De centrale absis en de sacristies waren al klaar in 1507, het koorgedeelte in 1586, de tamboer pas in 1768. De koepel (die met zijn diameter van 30 m. en zijn hoogte van 92 m. tot de grootste van Italië behoort) is afgewerkt in 1884, de gevel in 1898 en de armen van de transept in 1936! Hoe dan ook, de ruimtewerking binnenin is indrukwekkend, vooral in de transept waar het effect van de achthoekige koepel ten volle speelt. Laat niet na om in de crypte af te dalen, die plansgewijs de bovenstaande kerk "reproduceert", en van de hand van Bramante is.

SAN MICHELE.

Van op de Corso Garibaldi (als je van de Overdekte Brug de stad inwandelt, de 3de straat rechts) kom je bij de S. Michele. Deze basiliek is al in 661 door de Lombarden gesticht. Na verschillende branden en verwoestingen is ze in het begin van de 12de eeuw in haar huidige, Romaanse, vorm heropgebouwd. Het is het voornaamste monument van de stad, waar in de loop van de eeuwen koningen en keizers gekroond zijn. Vooral de zandstenen gevel trekt de aandacht. Hij is door bewerkte lesenen in 3 delen in-gedeeld, heeft 3 rijkversierde portalen en een verfijnde galerij bovenaan en de ramen zorgen voor een verlevendiging in deze voor het overige strenge gevel.

UNIVERSITEIT

Als je van de overdekte brug over de Ticino de stad inloopt langs de "Strada Nuova", kom je na een 500-tal meter - in het hart van de stad - bij de gebouwen van de Universiteit. Een indrukwekkend complex is het, waarvan de originele kern teruggaat tot de officiële stichting in 1361. Onder Maria Theresia en Jozef II is het geheel vrij ingrijpend gewijzigd. Na W.O. II is het nog uitgebreid met de aangrenzende gebouwen van het oude hospitaal van San Matteo.

Het is erg interessant om doorheen de vijf (!) binnenkoeren van het complex te wandelen (waarvan drie met portieken en loggia's), elk met herinneringen aan gewezen professoren en de basisfaculteiten: rechten en (vooral) geneeskunde en wetenschappen. Tegelijkertijd zijn er echte bezienswaardigheden te bezoeken, zoals het elliptische en met fresco's versierde "Teatro Anatomico" van het einde van de 18de eeuw. Zo zijn er ook het "Museum van de Geschiedenis van de Universiteit" (met anatomische preparaten en het instrumentarium van A. Volta, die hier doceerde),

DE KARTUIZERORDE.

Deze kloosterorde, die in 1084 door de H. Bruno gesticht werd, heeft haar naam van de plaats waar de eerste broeders zich definitief vestigden: de bijna ontoegankelijke Chartreuse-vallei op een 25 km. ten N.-W. van Grenoble. Deze abdij heet nog steeds de "Grande Chartreuse". Deze plaats voldeed precies aan wat de monniken zochten: een zo absoluut mogelijke afsluiting van de wereld, om God in de stilte van het eigen hart te zoeken. Het is a.h.w. de combinatie van een leven als eremiet en een leven in gemeenschap. Dit verklaart de hele aparte vorm van hun abdijen: rond een binnenkoer zijn een aantal "cellen" (eigenlijk zijn het "huisjes") gebouwd, die door een kloostergang met mekaar verbonden zijn.

Daarbij trekken het de halfverheven romaanse sculpturen, die in horizontale banden over het onderste deel van de gevel lopen, de aandacht. Ze stellen dieren voor, chimaerae (mythologische wezens met de kop van een leeuw, een geitenkop op hun rug en de staart van een slang) en menselijke figuren, en dateren uit de 12de eeuw. De verwerking van de zandsteen is door een grondige restauratie gestopt. Let ook op het prachtige blinde portaal tegen de rechter zijgevel.

Het erg suggestieve interieur, in de vorm van een latijns kruis en driebeukig, heeft uit de romaanse traditie de matroneï (vrouwengalerijen) en de deels gebeeldhouwde kapitelen van de pilasters bewaard. Ook hier is er een crypte.

het "Teatro Fisico" (1786), de grandioze Bibliotheek met zijn houten ladders en de "Aula Magna" (1788) in classicistische stijl.

Maar Pavia is onder studenten vooral bekend voor zijn historische "colleges" naar angelsaksisch model, waar je examen moet doen om "binnen" te geraken. Het "Collegio Ghislieri" aan de gelijknamige piazza ligt vlak bij de Universiteit en is in 1567 door Paus Pius V ingesteld. Het heeft een strenge gevel die erg contrasteert met het uiterst rijke portaal.

Vlakbij de Lungotevere Sforza ligt een tweede historisch "college", het "Collegio Borromeo", in 1561 door de H. Carolus Borromeus gesticht. De binnenkoer is erg attractief en er is een tuin "all' italiana".

De forse uitbreiding van de "Unief" in de laatste decennia heeft ervoor gezorgd dat er nog andere "colleges" zijn opgericht, maar het zijn vooral de twee historische "colleges" die een - het weze enigszins romantisch - eigen cachet geven aan "studeren".

Tweemaal per dag en éénmaal in het midden van de nacht komen de monniken in het koor van de kerk samen om de Getijden te bidden. Alleen op zon- en feestdagen eten ze samen in de refter en maken ze in de namiddag een gezamenlijke wandeling. Verder hebben ze een bijzonder strakke uurregeling, en brengen ze het grootste gedeelte van de dag al biddend en werkend in hun "huisje" door. Dit is een echte "kluis", waarin er meerdere kamers zijn en een binnentuin.

Op het einde van de jaren '90 waren er nog 21 Kartuizerabdijen (waarvan 2 in Italië) en in totaal 548 religieuzen. Sinds 1947 zijn er in de Certosa van Pavia geen Kartuziers meer. Het klooster wordt sinds toen eerst door Karmelieten en later door Cisterciënzermonniken bewoond en bediend .

DE “CERTOSA” VAN PAVIA.

Geschiedenis.

De Hertogen van Milaan (toen de ‘Visconti’) schonken tegen het einde van de 14de eeuw een stuk grond in de omgeving van Pavia aan de Kartuizerpaters van Siena om er een Kartuizerabdij op te richten. De eerste steen werd gelegd in 1396 en de kerk moest o.m. worden geconcipteerd als een mausoleum voor de Visconti en hun familie.

Na een vrij complexe bouwgeschiedenis, o.a. te wijten aan politieke en militaire strubbelingen in de 15de eeuw, werd de kerk in 1497 geconsacreerd (de ‘Sforza’ waren intussen hertogen van Milaan geworden). Er is het hele ‘Ancien Régime’ lang verder gewerkt aan de versiering van Kerk en kloostergebouwen.

De Toegangspoort (1) en Esplanade (2):

Je komt het complex binnen langs een monumentale toegangspoort, die met fresco’s is versierd. Het zullen niet de laatste muurschilderingen zijn die je zal tegenkomen, en het zou

ons echt te ver leiden om die massale ornamentatie te gaan beschrijven. Toch kunnen we er hier enkele aanwijzen die met de essentie van dit complex te maken hebben.

Op de boog boven de toegangspoort zie je een Maria Boodschap: de Kartuziers hebben een heel bijzondere verering voor Maria en de

De voorgevel van de kerk:

Zoals zo vaak in Italië weerspiegelt de gevel van de kerk niet de achterliggende architectuur, en staat hij a.h.w. “los” daarvan. En ook hier is de verklaring dat deze gevel pas na de voltooiing van de eigenlijke kerk is opgetrokken, en dan nog in 3 fasen. Zo is er bijv. nauwelijks een spoor aan te wijzen van de oorspronkelijk gotische aard van deze kerk.

Toch is dit één van de absolute hoogtepunten van de vroeg-renaissancistische sculptuur én architectuur in Lombardije, en ben je bij de “lectuur” ervan al vlug een uurtje zoet!

Bij de beschrijving zullen we rekening houden met de 3 fasen waarin deze constructie tot stand is gekomen. Maar vooraf vragen we toch even je aandacht voor het evenwicht in de architecturale structuur van deze façade. De horizontaliteit van het geheel (in de Romeins - Italische architectuur altijd de dominante lijn!) wordt geaccentueerd door de kroonlijsten (over het geheel van de gevel 3 of 6, naargelang van je interpretatie), de ramen in de benedenzone en de blinde bogen in de bovenzones. De gevel is bijv. ook breder (40 m.) dan hij hoog is (32 m.). De verticale lijn zorgt voor een evenwicht door de 6 pilasters (waarbij de nadruk ligt op de hoekpartijen, die in torentjes uitmonden), en de middenstrook waarin het

Bij de overgang van de 18de naar de 19de eeuw werd eerst de Kartuizerorde afgeschaft (Jozef II) (paters Cisterciënzers namen toen de eredienst over) en later werd het hele complex geplunderd, waarbij grote delen van het interieur verkocht werden (door soldaten van Napoleon).

In 1843 kwamen de Kartuziers terug, maar toen de nieuwe Italiaanse staat alle kerkelijke goederen confisqueerden moesten ze in 1882 opnieuw de Certosa verlaten. Na het verdrag van Lateranen (tussen Kerk en Staat in Italië) kregen ze opnieuw de toelating om er zich te vestigen, maar in 1947 al vertrokken ze, waarschijnlijk definitief.

opdrachtgevers wilden een kerk gewijd aan “Santa Maria delle Grazie”. Tussen de engel en Maria bemerk je het wapenschild van de Sforza - Visconti, de opdrachtgevende hertogen van Milaan. Verder in de vestibule kan je tegen het gewelf de letters “GRA - CAR” lezen: het monogram van de abdi: “Gratiarum Cartusia”.

Voorbij de vestibule kom je op de grote rechthoekige esplanade vóór de kerk, met rechts de barokke gevel van het Hertogelijk Paleis, één van de zomerresidenties van de hertogen van Milaan.

roosvenster en het portaal ook architecturaal met elkaar corresponderen.

In een 1ste fase (ca 1480 - 1497) werd de benedenstrook (tot boven de grote vensters, maar zonder het portaal) gebouwd/gebeeldhouwd. Het oorspronkelijke project is van de hand van de architecten-beeldhouwers Solari (vader en zoon) die van 1428 tot 1472 de werkzaamheden leidden. Voor de uitwerking zorgden de gebroeders Montegazza en, vooral, Amedeo, één van de top-beeldhouwers in het laat-15de -eeuwse Lombardije. Als er al een laat-gotische invloed aanwijsbaar is, dan is het de overvloed aan decoratie in deze benedenzone. Maar de aard ervan is renaissancistisch: de aanwezigheid van elementen uit de antieke architectuur (zoals eierlijsten, bogen met caissons in de reliëfs, schelpen boven de beelden) en beeldhouwkunst (zoals het gebruik van vegetale en vazen-ornamentatie op de hoekpilasters en rond de rechthoekige ramen), het gebruik van geometrische marmerdecoratie (in de blinde ramen en op de pilasters) en de moeiteloze beheersing van het perspectief in de reliëfs.

- Op de plint zie je een hele reeks medaillons waarin monniken en historische personages staan afgebeeld, naast allegorische figuren en

- engelen die de wapens van de Visconti en de Sforza dragen.
- De 18 bas-reliëfs in de zone daarboven stellen scènes voor die gaan van Adam en Eva tot scènes uit de jeugd van Christus en het Nieuwe Testament.
- Verder zijn er enkele tientallen beelden van Engelen en Profeten opgesteld in de nissen op de pilasters.
- Neem tenslotte je tijd om te genieten van de prachtige ornamentatie rond de grote renaissancestijl ramen op de “benedenverdieping”: het zijn juweeltjes van versiering!

Het centrale portaal kunnen we als een **2de fase** beschouwen. B. Briosco heeft immers van 1501 tot 1508 het project van Amedeo gerealiseerd in een bijna volmaakte classicistische stijl. Het lijkt een Romeinse triomfboog met zijn Corinthische zuilen, architraaf, fries, kroonlijst en rondboog. Zo mogelijk nog “Romeinse” is de aard van de versiering rond de deur: de “vegetale” omlijsting van wijnranken en vogels lijken zo van een Augusteïsch reliëf gestapt te zijn, en de reliëfs doen aan Romeinse sarcofagen en triomfzuilen denken.

- De erg aangetaste reliëfs op de sokkel (van de hand van Amedeo en Briosco) stellen episodes voor het leven van de H. Bruno, de stichter van de Kartuizerorde.
- Rechts van de deur zijn op de grote platen de “Goedkeuring door de Paus van de Kartuizerregels” en de “1°-steenlegging van de kerk” afgebeeld. Tegen de lesenen zie je

scènes uit het leven van Sint Jan-de-Doper en de H. Ambrosius.

- Links van de deur zie de “Overbrenging van de stoffelijke resten van Gian Galeazzo Visconti” en de “Inwijding van de kerk”. Op de lesenen hier: scènes uit het leven van Maria en San Siro.

Tot de **3de fase** (door Lombardi tussen 1540 en 1560 gerealiseerd) rekenen we de bovenzone. Toch zijn er ook hier enkele elementen uit de periode van Amedeo: de bas-reliëfs boven de 1° galerij en in de ramen daarboven. Maar om te zien wat dáárop staat heb je een wel erg goede verrekijker nodig!

Opvallend is in ieder geval dat de versiering veel minder beeldhouwkundig is, en eigenlijk hoofdzakelijk uit geometrische motieven bestaat.

Boven de bovenste kroonlijst zou er nog iets hebben moeten staan! Er zijn verschillende projecten voor uitgetekend, maar geen ervan is gerealiseerd.

Het loont de moeite om, voor je de kerk binnengaat, even langs de linkerzijwand tot achter het gebouw te lopen, waar je een mooi zicht hebt op de structuur van het gebouw en de tamboer met zijn kleine loggia's. Je merkt er overblijfselen van de Romaanse traditie (zoals de 3 kleine absiden, de blindbogen en de kroonlijstversiering) vermengd met de Lombardische Gotiek (de verstevigingsuitbouwen, de spitsbogen daarin en de pinakels daarbovenop) en eerste Renaissance-elementen (zoals enkele rechthoekige ramen en de afwerking van de loggia's in de tamboer.

Het interieur (4,5,6,7,8):

Het schip (4):

Meer dan waar ook zie je hier het oorspronkelijk gotische concept van de constructie, geïnspireerd op de Dom van Milaan. Het grondplan is een Latijns kruis, met een driebeukig schip, een hoge transept, en 3 klaverbladvormige uiteinden, elk met 3 absiden. Het gewelf (met een zesribbig kruisgewelf), de achterwand van de gevel en de transept- en koorwanden zijn uitbundig beschilderd. Dit is in de loop van de eeuwen gebeurd, en je kan er erg verschillende invloeden in onderscheiden, maar - zoals al gezegd - dit zou ons te ver voeren.

Tegen de wanden van de zijbeuken staan er barokke beelden opgesteld (1680), die de 4 evangelisten en de Kerkvaders (de HH. Augustinus, Ambrosius, Hiëronymus en Gregorius) voorstellen.

Tegen de zijbeuken van het kerkschip zijn er 14 kapellen aangebouwd, die alle aan een Heilige zijn toegewijd, en die in de loop der eeuwen voor hun ornamentatie zijn “gepatroneerd” (zeg maar gesponsord) door rijke Lombardische families. Omdat ze op die manier hun zieleheil hoopten af te kopen, of omdat ze t.a.v. de hertogen niet anders

durften ... Ook hier zijn heelwat kunstenaars actief geweest.

Ter illustratie wijzen we op de 2de kapel links, die gewijd is aan de aartsengel Michaël, waar je kan zien hoe complex de geschiedenis van een dergelijke aankleding kan zijn!

Temidden van barokke “trompe-l'oeil” wandschildering staat een dito altaar opgesteld. Het altaar zelf is in 1648 door Tommaso Orsolino uit Como beeldhouwd, en er staat de “Val van de Engelen”, de “Schepping van Adam en Eva” en de “Droom van Jacob” op afgebeeld. Kunsthistorisch veel belangrijker is het polyptiek (veelluik) boven het altaar, dat oorspronkelijk door de beroemde renaissance-schilder Perugino geschilderd is (± 1500). Oorspronkelijk, zegden we! Het enige nog aanwezige luik dat van de hand van Perugino is, is het middenluik boven, dat de “Zegenende Eeuwige Vader” voorstelt. Daarnaast stonden oorspronkelijk twee luiken die een “Maria Boodschap” voorstelden (van Mariotto Albertinelli en Fra Bartolomeo), maar deze zijn in 1796 door de Fransen “geleend”: je kan ze tegenwoordig gaan bekijken in het museum van

... Genève! Ze zijn nu vervangen door 4 kerkvaders, die van een ander polyptiek afkomstig zijn. De drie panelen in het benedenregister, die de "H. Michaël", de "Madonna in Aanbidding" en de "H. Rafaël en Tobio" voorstellen, zijn copïes. De originelen zijn in 1784 weggehaald (na de eerste opheffing van de Kartuizerorde) en via de Brera-familie in Milaan in de ... National Gallery in Londen verdeeld, waar je ze nog steeds kan bewonderen!

Het Dwarsschip (5):

Één van de bedoelingen van de hertogen van Milaan bij hun steun aan de bouw van deze abdij was om er een mausoleum voor hun familie van te maken. Dat is het (zij het met enige vertraging) ook geworden.

In het Noordelijke deel (links) liggen centraal de grafbeelden van Ludovico 'Il Moro' Sforza en zijn vrouw Beatrice d'Este (Cristoforo Solari, 1497). De gelaatstreken van beide echtgenoten getuigen van een grote zin voor realisme.

In de Zuidelijke vleugel (rechts) staat het grafmonument voor Gian Galeazzo Visconti, de

De Oude Sacristie (7):

De toegangspoort bevat van de oudste sculpturen van de kerk (1477) van de hand van Amadeo. Tegen de stijlen naast de deur zie je rechts de Verlosser en Sint Jan-de-Doper en links Maria en de H. Veronica. De 4 medaillons in de fries stellen Sforza-hertogen voor en in de lunet is een Verrijzenis beeldhouwd.

De sacristie is een zuiver voorbeeld van gotische architectuur en heeft (net zoals de lavabo) zijn

Het Koor (6):

Hier kwamen de paters Kartuziers samen voor hun gezamenlijke gebeden, en het is (dan ook?) het meest versierde gedeelte van de kerk. Het koor is

De lavabo (8):

De toegangsdeur dateert uit dezelfde periode als die van de Oude Sacristie en is op een analoge manier gedecoreerd. Op de stijlen naast de deur staan de 4 Kerkvaders afgebeeld. In de lunet zie je Maria en Kartuziermonniken die het Kind aanbidden en op de fries worden hertoginnen van Milaan afgebeeld.

In de lavabo wassen de paters hun handen vóór ze aan de officies deelnamen. Rechts als je

De Nieuwe Sacristie (9):

Gelijktijdig (!) met de bouw van de kerk en het klooster werd, aansluitend bij de rechterdwarsbeuk, een nieuwe en grotere sacristie gebouwd. Ook deze

Het schip (4) is van de transept (5) afgesloten door een bronzen en gietijzeren hek met barokke versieringen (1660). Bovenop het middendeel van dat hek staat een beeld van de Moedermaagd, en op de zijkanten de afbeeldingen van de stichters van deze Kartuizerabdij: Gian Galeazzo en Caterina Visconti.

eigenlijke stichter van de Certosa. Dit monument is goeddeels het werk van Cristoforo Romano (einde 15de eeuw) en Benedetto Briosco (het beeld van Maria ± 1.500). De eigenlijke sarcofaag en de allegorische figuren van de "Roem" en de "Overwinning" zijn 16de -eeuws. Het monument is bijzonder verfijnd versierd en toont in de reliëfs van het bovendeel scènes uit het leven van de Hertog. Een laat-16de -eeuwse marmeren wand scheidt het koor van de transept, en hij wordt bekroond door een "Calvarie", met de beelden van de H Bruno en Sint Jan-de-Doper.

originele bevoering bewaard. De kasten zijn met hout ingelegd, maar het meest sprekende kunstobject hier is een schitterende triptiek die uitgewerkt is in nijlpaarden-tanden en been van verschillende dieren, een triptiek die oorspronkelijk op het hoofdaltaar stond. De 62 bas-reliëfs stellen de legende van de 3 Koningen voor en scènes uit het leven van Christus en Maria. In de nissen op de basis van de triptiek en in de zijtorentjes staan 94 uiterst verfijnd gesneden beeldjes.

letterlijk van boven tot onder beschilderd en de 42 koorstoelen zijn schitterend met hout ingelegd.

binnenkomt zie je het waterreservoir (met dolfijnen en een buste van een verder onbekende figuur) in een marmeren geheel, waarin je opnieuw het triomfboogmotief kan onderscheiden. De hoog-reliëfs van de lunet stellen de "Voetwassing", "Het gebed in de Hof van Olijven" en de "Judaskus" voor. De kleine put, naast de lavabo, is bijzonder verfijnd beeldhouwd.

is rijkelijk versierd vanaf het einde van de 16° E., en van een barok altaar voorzien. Tegenwoordig dient ze als kapel.

De Kleine Kloostergang (10) en de Rafter (11):

Vanuit de rechterdwarsbeuk is er een toegang tot de "Kleine" kloostergang, één van de meest suggestieve plaatsen van de Certosa. Ze is gebouwd tussen 1462 en 1472 door G. Solari. De 50 arcaden op rondbogen hebben een schitterende aardewerkversiering met bustes van engelen, profeten, heiligen, monniken en bloemen- en plantenmotieven.

Tegen de Zuidwand (naast de doorgang naar de Grote Kloostergang) staat er nog een lavabo (die reeds in 1466 in gebruik zou zijn geweest) met terracotta-reliëfs, waarop o.a.

een "Maria-Boodschap" en een "Samaritaanse Vrouw" zijn afgebeeld, naar men zegt ook door Amadeo.

In deze buurt is ook de toegang tot de refter, één van de oudste gebouwen van de Certosa, die tot de consecratie van de kerk (1497) als kapel gediend heeft. Vanaf toen werd ze gebruikt bij de gemeenschappelijke maaltijden van de Kartuziers op zon- en feestdagen. De versiering (met o.a. een "Laatste Avondmaal") en de meubilering zijn 16de – 17de -eeuws.

De Grote Kloostergang (13):

Rond een behoorlijk groot binnenplein (124 bij 102 m.) en verbonden door een galerij over 123 arcaden liggen de 24 "huisjes" van de Kartuziers, mooi in het gelid! Deze "chiosstro" dateert uit dezelfde periode als de "Kleine" kloostergang en ook hier zijn de arcaden met terracotta-reliëfs versierd, zij het minder kunstzinnig dan in de andere "chiosstro". Maar je blik zal ongetwijfeld gefascineerd worden door het voor ons, laat-twintigste-eeuwse Noorderlingen, bevreemdende gezicht van de Kartuzierwoningen. Je kan er één bezoeken, en dat

moet je vast doen! Het is een geschikte plaats om even te mediteren over de spiritualiteit (die ook tot "onze roots" behoren!), die aan de basis ligt van deze architectuur, en de levenswijze die daarmee samen hangt!

Tenslotte nog dit. De paters die tegenwoordig het klooster bewonen baten een winkel uit waar je, naast documentatie over deze abdij, ook zelfgemaakte kruidenverzamelingen en dito drankjes kan kopen.

Planimétrie du monastère

1) Le vestibule d'accès	6) Le chœur
2) L'esplanade (à droite, le palais ducal)	7) L'ancienne sacristie
3) La cour du palais ducal	8) Le lavabo des moines
4) La nef	9) La nouvelle sacristie
5) Le transept	10) Le petit cloître
	11) Le réfectoire
	12) La bibliothèque
	13) Le grand cloître

